

prof. Agnieszka Bień-Kacała
Kierowniczka Zespołu Badawczego
Gender and Constitution in Poland
WPiA
Uniwersytet Szczeciński

Szczecin, 13 sierpnia 2025 r.

OCENA

**dorobku, osiągnięć naukowych i innych osiągnięć
doktora Łukasza Czarneckiego
sporządzona w postępowaniu o nadanie stopnia
doktora habilitowanego nauk prawnych**

(uchwała nr RDNP/2/2025 Rady Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Komisji Edukacji
Narodowej w Krakowie z dnia 16 kwietnia 2025 r.)

Artykuł 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz.U. 2024, poz. 1571 ze zm.), wskazuje, że przedmiotem recenzji w postępowaniu habilitacyjnym jest ocena osiągnięć naukowych Habilitanta oraz istotna aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Przepis ustawy stanowi ponadto, że do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej.

W niniejszej recenzji ocenie poddane zostały następujące elementy:

- I. osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2a ustawy, czyli monografia naukowa wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy;
- II. istotna aktywność naukowa Habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej oraz

III. dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski.

I. Osiągnięcie naukowe - monografia

Habilitant jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu ustawy wskazał monografię: *Prawo Indias a współczesny konstytucjonalizm postkolonialny*, Kraków 2024.

Pan Doktor Łukasz Czarnecki wybrał doniosły naukowo temat badawczy, który nie był dotychczas przedmiotem analiz szczegółowych w polskiej literaturze prawniczej, choć jest to temat często podejmowany przez komparatystów spoza Polski (np. R. Albert, *Decolonial Constitutionalism*, Chicago Journal of International Law 2025, <https://cjl.uchicago.edu/print-archive/decolonial-constitutionalism>). Kwestie ustrojowych praktyk kolonialnych są często pomijane przez polskich badaczy pomimo ich doniosłości dla rozumienia relacji centrum – peryferia także w naszym kręgu geopolitycznym. Tematyka ta nie pozostaje natomiast poza zakresem zainteresowania badaczy z naszego regionu. Wskazać tu można choćby monografię *The Post-Soviet as Post-Colonial. A New Paradigm for Understanding Constitutional Dynamics in the Former Soviet Empire*, Elgar Monographs in Constitutional and Administrative Law (Edward Elgar Publishing 2021), autorstwa Williama Partletta i Herberta Küppera. Stąd też tematykę badań przedstawioną w ocenianej monografii uznaję za istotną dla rozwoju myśli konstytucyjnoprawnej w Polsce.

Habilitant posiada odpowiedni warsztat naukowy co do strony formalnej i merytorycznej wywodu oraz metodologii i sposobu dowodzenia przyjętych przez siebie hipotez i tez badawczych. Dał temu wyraz w rozprawie doktorskiej i opublikowanej na jej podstawie monografii *Fenomen prezydenckiego systemu rządów w Meksyku*, Warszawa 2020 oraz w licznych artykułach opublikowanych w renomowanych czasopismach naukowych, np. *Uwagi o kształtowaniu się instytucji ombudsmana w Polsce i Meksyku, 1990-2022* (współautorstwo z G. Krawiec), *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*. - 2023, nr 2, s. 181-191; *Rola peruwiańskiego Trybunału Konstytucyjnego w rozwiązaniu kryzysu ustrojowego z lat 2017-2020*, *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*. - 2021, nr 1, s. 211-224; *Wpływ sporów konstytucyjnych na pozycję ustrojową Prezydenta w Meksyku*, *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*. – 2019, nr 3, s. 93-111. Wskazane publikacje ukazują umiejętność Habilitanta w zakresie doboru odpowiednich dla tematu zmiennych (charakter ustroju, orzecznictwo w sprawach sporów konstytucyjnych czy też orzecznictwo sądu konstytucyjnego), analizy zebranego materiału badawczego, syntezy powiązań ustrojowych oraz odnajdowania relacji między poszczególnymi składnikami ustroju

i ich wpływu na jego ewolucję. Habilitant posiada zatem odpowiedni potencjał oraz warsztat badawczy decydujący o znacznym wkładzie w rozwój dyscypliny naukowej.

Niemniej jednak przedstawiona jako osiągnięcie naukowe monografia ma sporo mankamentów, które wpływają na jej ostateczną ocenę. Wybijają się one na plan pierwszy w kontekście wcześniej opublikowanych materiałów. Wśród najważniejszych niedociągnięć należy wskazać:

- pole badawcze, które zostało ustalone przez Habilitanta bardzo szeroko pod względem geograficznym (kraje Azji i obu Ameryk skolonizowane przez Hiszpanię i Portugalię) oraz temporalnym (od XVI w. do dziś). Niesie to za sobą ryzyko nieuzasadnionych uproszczeń i uogólnień z uwagi na ogrom problemów badawczych (prawo Indias oraz jego implementacja i jego deficyty, specyfika poszczególnych krajów oraz ewolucja systemów prawnych, proces dekolonizacji i kształtowanie się systemów postkolonialnych, problemy i deficyty poszczególnych ustrojów konstytucyjnych). Tak też się stało w przedstawionej do oceny monografii. Choć Autor wskazał główny problem badawczy (s. 13) - jak prawo Indias wpłynęło na organizację i funkcjonowanie władz publicznych ustrojów państw kolonizowanych – to jednak analiza przedstawiona w dwóch częściach pracy nie daje podstaw do wniosków wskazanych w Zakończeniu monografii. Przede wszystkim nie dowiadujemy się o zasadach ustrojowych ukształtowanych w konstytucjonalizmie postkolonialnym i dlaczego państwa te uznają konstytucjonalizm (demo)liberalny za narzucony. Przy czym Habilitant nie definiuje konstytucjonalizmu jako takiego (pomocna tu mogłaby być praca *Konstytucjonalizm, neokonstytucjonalizm, postpozytywizm*, Wprowadzenie Andrzej Grabowski, Justyna Holocher, Kraków 2019) i nie odróżnia go od jego przeciwieństwa w postaci autorytaryzmu. Element ten jest natomiast kluczowy dla przyjętych rozważań.

- niewykorzystany potencjał naukowy Habilitanta – brak interdyscyplinarnej czy też transdyscyplinarnej, jak tego chce Autor, perspektywy. Pan Doktor Łukasz Czarnecki legitymuje się doktoratami uzyskanymi z zakresu nauk prawnych, socjologii oraz nauk politycznych i społecznych w kraju i za granicą (Polska, Francja, Meksyk). Świadczy to o znajomości specyfiki badawczej w tych obszarach oraz znajomości porządków prawnych, instytucji ustrojowo-politycznych oraz partykularyzmów społecznych w analizowanej przez Habilitanta kwestii porządków postkolonialnych oraz konsekwencji kolonializmu. Niestety wiedza ta nie znalazła odzwierciedlenia w monografii. Analiza problemu badawczego jest powierzchowna i pozbawiona należytego zaprezentowania instytucji ustrojowych wykształconych w państwach postkolonialnych w kontrze do konstytucjonalizmu, choćby

kontynentalnego, czy też globalnej Północy (s. 182-183). Autor zawarł w monografii bardziej tezy niż wnioski z analizy, choćby w postaci charakterystyki prawa Indias (s. 106), czy też pojawiającej się dopiero w podsumowaniu części drugiej odniesienia do socjologii nieobecności i dalszych kategorii wyróżnionych przez S. Santosa (s. 183-185).

- brak wskazania oraz analizy zmiennych pozwalających ocenić relację między praktykami kolonialnymi a współczesnym kolonializmem. Wynikiem tego jest arbitralne wskazanie konsekwencji kolonializmu dla współczesnych ustrojów ujawnionych w Zakończeniu. Niejasna jest zwłaszcza przyczyna, dla której Autor porównuje strukturę organów władzy w analizowanych państwach (Tabela 4). Pan Doktor nie wyjaśnia jak ta struktura ma się do wcześniejszych praktyk kolonialnych oraz konstytucjonalizmu. Dodatkowo wskazać należy, że podsumowania dwóch części monografii powinny stanowić punkt wyjścia do szczegółowych rozważań w oparciu o obrane zmienne, gdyż rysują one odpowiedni kontekst badawczy niezbędny do analiz szczegółowych.

- brak więzi logicznej między poszczególnymi sekcjami i częściami pracy. Nie jest jasny powód, dla którego szczegółowo zostały zarysowane postacie Szkoły Salamanki i ich poglądy, a nie dyskurs między poszczególnymi przedstawicielami. Prezentacja debaty z Valladolid nie wyjaśnia istoty problemu wskazanego przez Autora monografii – czyli specyfiki traktowania ludności tubylczej oraz jej konsekwencji dla przyjmowania określonego rozumienia konstytucjonalizmu i charakterystyki ustrojów opartych o silną pozycję głowy państwa i nacisk na prawa socjalne. Pan Doktor, choć wskazuje odmienne traktowanie niewolników pochodzących z Afryki, to jednak nie wyjaśnia tego fenomenu oraz jego znaczenia w procesie dekolonizacji. Przypadek Chin przedstawiony w drugiej części monografii raczej zasługiwałby na jego omówienie i wykluczenie z pola badawczego we Wstępie, gdyż jak wskazuje sam Autor nie doszło tu do spektakularnego podboju i ewangelizacji (s. 137). Ponadto nie widać szczególnego związku z prezentowanymi rewolucjami kształtującymi nowożytny konstytucjonalizm a ukształtowaniem ustroju obecnego przedstawianych państw. W tym kontekście wnioski dotyczące narzucenia państwom postkolonialnym konstytucjonalizmu liberalno-demokratycznego oraz wagi idei Marksa są arbitralne (s. 135).

- konkluzje nie są poparte procesem ich dowodzenia przedstawionym w monografii – wyraźny jest dysonans między Wstępem i Zakończeniem monografii, a jej treścią. Pan Doktor nie przybliży własnego toku rozumowania, który powinien doprowadzić go do wniosków końcowych. Brakuje zwłaszcza łącznika dwóch zaprezentowanych części w postaci prezentacji i analizy procesu dekolonizacji w poszczególnych omawianych państwach. Proces ten mógłby

natomiast wyraźnie pokazać wpływ prawa Indias (przez afirmację idei lub ich odrzucenie) na współczesny kształt ustrojów państwowych regiony Azji i obu Ameryk. Stanowi to najpoważniejszy niedostatek monografii.

Pozytywnie natomiast należy ocenić oparcie rozważań o literaturę obcojęzyczną powstała w większości na obszarze zainteresowań badawczych Habilitanta. Powoduje to, że dyskurs zawarty w monografii osadzony jest w badawczych realiach analizowanego regionu i analizowanej tematyki.

Konkludując, stwierdzam, iż monografia *Prawo Indias a współczesny konstytucjonalizm postkolonialny*, Kraków 2024, autorstwa Łukasza Czarneckiego posiada znaczne niedociągnięcia badawcze i warsztatowe. **Nie może zatem zostać uznana** za stanowiącą znaczny wkład Autora w rozwój dyscypliny naukowej: prawo, dziedzina nauki prawne, obszar nauk społecznych.

W tym miejscu pragnę wskazać, że z nieukrywanym żalem podjęłam decyzję co do oceny negatywnej. Potencjał badawczy Autora, jego przygotowanie warsztatowe oraz dotychczasowe sukcesy publikacyjne dawały bowiem asumpt do stworzenia doskonałej monografii habilitacyjnej. Mam jednak nadzieję, że Pan Doktor wyda niebawem zapowiedziane w Zakończeniu książki (s. 193) kolejne studium poświęcone ustrojom kontynentu afrykańskiego. Jest zatem szansa na szczegółową analizę konsekwencji ustrojowych kolonializmu. Z chęcią monografię taką przeczytam.

II. Istotna aktywność naukowo - badawcza Habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

W tej części recenzji pragnę podkreślić, że ocenie w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego podlega dorobek kandydata uzyskany **po nadaniu stopnia doktora**, w tym wypadku, nauk prawnych. Stąd też wzięta zostanie pod uwagę działalność naukowa Pana Doktora Łukasza Czarneckiego wskazana, zarówno w obszarach badawczych, jak również w osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzatorskich po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych w 2019 roku.

Habilitant przedstawił do oceny w postępowaniu habilitacyjnym (po uzyskaniu stopnia doktora): 28 opublikowanych pozycji (1 recenzowaną monografię naukową, 1 współautorstwo monografii naukowej, 14 artykułów w czasopiśmie naukowych, 10 rozdziałów w recenzowanych monografiach naukowych) oraz 2 redakcje naukowe recenzowanych monografii naukowych.

Kryterium ilościowe dorobku uznaję zatem za spełnione.

W ramach ocenianego dorobku Habilitant wyróżnia 3 obszary zainteresowań naukowych, a mianowicie:

- 1) prawo konstytucyjne porównawcze związane z transformacją ustrojów państw postkolonialnych (latynoamerykańskich) (8 publikacji),
- 2) prawa człowieka a dobrostan i dostęp do sprawiedliwości w państwach latynoamerykańskich w perspektywie porównawczej z państwami europejskimi i azjatyckimi (15 publikacji),
- 3) metody badawcze nauk prawnych, a zwłaszcza stosowanie metod prawnoporównawczych w analizie kultur prawnych (3 publikacje).

W dwóch pierwszych obszarach dorobek Habilitanta jest znaczny i w dużej mierze umiędzynarodowiony. Świadczy to o doniosłości badań nie tylko na arenie krajowej, ale także na arenie międzynarodowej. Odpowiada to także prawnoporównawczemu charakterowi zainteresowań naukowych Pana Doktora Ł. Czarneckiego. Pozytywnie oceniam także działalność współautorską, która przesądza o zdolności Habilitanta do współpracy, zwłaszcza międzynarodowej. Uwagi co do oceny prac zamieściłam w pierwszej części recenzji. Trzeci obszar badań odczytuję jako rozwijający się z uwagi na wskazanie jedynie 3 prac, ale obejmujący publikacje w renomowanych czasopiśmie polsko- i obcojęzycznych. Na wyróżnienie zasługuje to praca opublikowana w periodyku „Państwo i Prawo”.

Ponadto Pan Doktor podaje, że po doktoracie brał czynny udział w 5 konferencjach naukowych (4 konferencje międzynarodowe i 1 konferencja krajowa) oraz w 1 konferencji międzynarodowej w Komitecie organizacyjnym.

Wskazany czynny udział jest zadowalający, zwłaszcza jeśli chodzi o jego umiędzynarodowienie. Przesądza to także, że dotychczasowa działalność naukowa Habilitanta poza granicami Polski jest trwała i owocna.

Habilitant uczestniczył w pracach 5 zespołów badawczych, niemniej jednak jedynie 2 (w ramach MNiSW oraz NCBiR) można zaliczyć do zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych oraz innych zespołach, a także w programach europejskich i innych programach międzynarodowych. Udział w zespołach badawczych jest sporym osiągnięciem, nawet jeśli Pan Doktor realizował badania w charakterze wykonawcy w projekcie. Udział przesądza o prowadzeniu badań wysokiej jakości.

Ponadto Pan Doktor odbył 5 staży (pobytów naukowych) w instytucjach naukowych zagranicznych. Realizowanie badań w ośrodkach zagranicznych w znaczny sposób podnosi umiędzynarodowienie Habilitanta.

Pan Doktor Łukasz Czarnecki jest członkiem Rady Redakcyjnej czasopisma międzynarodowego *Oñati Socio-Legal Series* oraz członkiem zarządu RC06 Family Research Międzynarodowego Towarzystwa Socjologicznego. Udział w tych prestiżowych gremiach należy ocenić bardzo wysoko. Świadczy on o zagranicznej doniosłej pozycji naukowej Habilitanta oraz o jej wysokim umiędzynarodowieniu.

Podsumowując, uznaję, że Habilitant **spełniła ustawowe wymaganie istotnej aktywności naukowej w sposób wysoce zadowalający**. Na szczególne wyróżnienie zasługuje umiędzynarodowienie badań. Kryterium ilościowe dorobku oceniam pozytywnie. Wartość merytoryczna publikacji potwierdzona jest procesem recenzyjnym w czasopismach krajowych i zagranicznych. Elementy te świadczą o dostatecznym opanowaniu warsztatu naukowego przez Pana Doktora Łukasza Czarneckiego. Udział w projektach i stażach (wyjazdach naukowych), oraz pozostała działalność naukowa Habilitanta świadczy o zaangażowaniu w prowadzenie badań, a także dobrze rokuje co do Jego przyszłego rozwoju naukowego.

III. Dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski Habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy

W zakresie osiągnięć dydaktycznych Habilitant wykazał się następującymi osiągnięciami (ocena dla obszaru prawa):

- prowadzenie wykładów kursowych na kierunku prawo z prawa konstytucyjnego, podstaw prawoznawstwa, politycznego i społecznego systemu Meksyku, metod samokształcenia i samorozwoju;
- kurs prawa porównawczego kultur i ustrojów prawnych oraz wybranych zagadnień prawnych i społecznych;
- prowadzenie seminariów magisterskich dla studentów prawa i administracji;
- promotorstwo prac magisterskich na kierunku prawo na UKEN oraz uczelniach zagranicznych.

W zakresie osiągnięć organizacyjnych Habilitant wykazał się następującymi osiągnięciami:

- udział w Komitecie organizacyjnym Międzynarodowego Kongresu Socjologii w Melbourne w 2023 r.

W zakresie osiągnięć popularyzujących naukę Habilitant wykazał się następującymi osiągnięciami:

- popularyzacja nauki wśród studentów w ramach projektu (i monografii) *Kultura prawna w obliczu wojny: perspektywa studentów i studentek Instytutu Prawa, Administracji i Ekonomii UE w Krakowie*, Kraków 2023;
- popularyzacja wiedzy o prawie i transformacji prawa w Polsce w postaci prelekcji i spotkań w Polsce i w Meksyku (we współpracy z Ambasadą Meksyku w Polsce).

Inne:

- tłumacz przysięgły organów władzy sądowej i Sądu Stanowego Jukatana.

Podsumowując dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski, przyjmuję **spełnienie ustawowego wymagania**. Habilitant angażuje się w pracę dydaktyczną nie tylko prowadząc zajęcia, ale również aktywizuje studentów w ramach działalności popularyzującej naukę. Legitymuje się także doświadczeniem w zakresie organizowania konferencji

międzynarodowych. Na wyróżnienie zasługuje też działalność Habilitanta jako tłumacza przysięgłego w Meksyku.

Na podstawie analizy dokumentacji w postępowaniu habilitacyjnym Pana Doktora Łukasza Czarneckiego stwierdzam, że monografia przedstawiona jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, zawiera niedostatki, które przesadzają o braku możliwości uznania jej jako przedstawiającej znaczny wkład Autora w rozwój dyscypliny naukowej.

Habilitant opanował natomiast warsztat naukowy w zakresie tworzenia tekstów naukowych wskazanych w części II recenzji. Poprawnie analizuje zebrane materiały oraz wyciąga wnioski, zwłaszcza w artykułach naukowych pogrupowanych w trzy obszary tematyczne. Habilitant w swoim dorobku naukowym posiada polsko- i obcojęzyczne monografie, artykuły i rozdziały w monografiach wieloautorских opublikowane samodzielnie oraz we współautorstwie.

Pan Doktor wykazał się również działalnością organizatorską, w zakresie dydaktyki oraz promowania nauki.

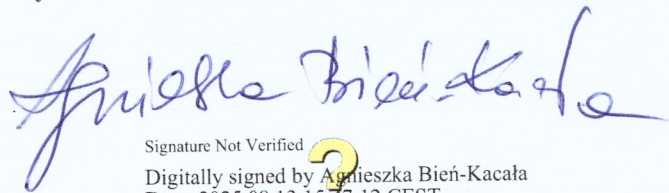
Przypominając, do postępowania habilitacyjnego, zgodnie z art. 219 ust. 1 ustawy, może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Pan Doktor Łukasz Czarnecki uzyskał stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne w 2019 roku co potwierdza załączony do dokumentacji dyplom.

Ocena osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 219 ust. 1 ustawy nie pozwala uznać, że Pan Doktor Łukasz Czarnecki wniósł znaczny wkład w dyscyplinę naukową, jaką są nauki prawne.

Ocena pozostałych istotnych aktywności naukowych Habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej oraz dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego, a także współpracy międzynarodowej Habilitanta we wszystkich obszarach pozwala uznać, że Pan Doktor Łukasz Czarnecki wykazał się aktywnością naukową oraz inną aktywnością.

Konkludując, pomimo częściowej negatywnej oceny, wnioskuję o dopuszczenie Pana Doktora Łukasza Czarneckiego do dalszego procedowania w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych.

Signature Not Verified

Digitally signed by Agnieszka Bień-Kacała
Date: 2025.08.13 15:47:12 CEST

Prof. Agnieszka Bień-Kacała